

บอปปี้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพราะเตือนสติ เพราะธรรมะมีอยู่ ธรรมะว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติต่อเมื่อจิตใจคนเป็นธรรม มันเห็นสิ่งใดแล้วมันสะท้อนใจเพราะใจเป็นธรรม

ถ้าใจไม่เป็นธรรมนะ เราจะเอาธรรมชาติมาเพื่อเป็นผลประโยชน์กับเรา คูลิ สภาวะที่เป็น ป่าเป็นเขา เห็นไหม สิ่งต่างๆ เป็นธรรมชาติ แต่เขาหาผลประโยชน์จากมันไง เขาหาสิ่งที่มีมันเป็น ดินที่อุดมสมบูรณ์จะทำเกษตรกรรมได้ผลตอบแทนมาก เขาไปตัดดวงเอากับธรรมชาติ แต่ว่า ธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วเราไปตัดดวงเอาเรื่องของผลประโยชน์ แต่ธรรมะเป็นธรรมชาติทำไม เราไม่ส่งเสริมสิ่งที่เป็นธรรมละ

ธรรมะมันจะได้เป็นที่ยั่งยืน ธรรมะมันจะได้เป็นประโยชน์กับโลกเขา โลกเขาได้อาศัยสิ่ง ที่เป็นความยั่งยืน แต่เราก็หาว่าเป็นผลประโยชน์ของเรา เราก็จะเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา เห็น ไหม ฉะนั้นเราต้องฟังธรรมเพื่อเตือนใจเราไง ถ้าเราเตือนหัวใจของเรา ให้หัวใจเราเป็นธรรม ถ้า หัวใจเราเป็นธรรม เราจะมีจุดยืน เราจะมีที่พึ่งอาศัย เราจะไม่เป็นผู้มีความทุกข์ความร้อนในหัวใจ แต่ถ้าจิตใจเราเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันมีแต่สิ่งเผาผลาญอยู่ในหัวใจของเรา

ฉะนั้น เราต้องฟังธรรมไง ฟังธรรมให้เตือนสติ เราไม่ใช่บอปปี้บ๊องเปลี่ยเสียขาไปกับโลก เขา โลกเขามีความเข้มแข็ง มีความเจริญทางวัตถุ มีความเจริญในทางบริหารจัดการ แต่ผมทุกข์ บ๊องเปลี่ยเสียขาเป็นบ๊อง แล้วทำอะไรก็ไม่ได้แล้วก็บอกว่าธรรมะนี้เป็นชาวพุทธ พุทธศาสนา

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วศาสนาพุทธเป็นผู้มีบุญกุศล แล้วมีแต่จะเปลี่ยนแปลงเสียกัน ก้าวเดินไปไหนก็ก้าวเดินไปไม่ได้เพราะมันบอด้ไบ้

มันบอด้ไบ้เพราะอะไร เพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันปิดหัวใจของมัน ถ้ามันปิดหัวใจของมัน เห็นไหม ดูทางโลกเขาใส่หน้ากากเข้าหากัน นี่มีความสุขใหม่ๆ เอาแต่สิ่งที่เป็นวัตถุมาอวดกัน แต่ความเป็นจริงในหัวใจล่ะ มีแต่ความอมทุกข์ทั้งนั้นล่ะ

ถ้ามีความอมทุกข์ซะใหม่ เรานี้เป็นสุภาพบุรุษ เรายอมรับความเป็นจริง ถ้าเรายอมรับความเป็นจริง เห็นไหม เราต้องมีชีวิตซะใหม่ เกิดมาเราก็มีชีวิตอยู่แล้ว เราเกิดมามีชีวิตอยู่แล้ว เราเติบโตมาโดยสังคมโลก สังคมโลกนะ ถ้าจิตใจเราพอเพียง เราจะอยู่กับสังคมโลกได้ด้วยความไม่ทุกข์ร้อนจนเกินไป

ในเมื่อสังคมโลกเขา เขาก็มีอยู่มีกิน ปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต สิ่งนี้มันก็สมควรกับความเป็นมนุษย์แล้วล่ะ แต่มนุษย์มันมีตัณหาความทะยานอยาก อยากจะอยู่บนหัวของคน อยากแต่จะเอารัดเอาเปรียบ เอาความชิงดีชิงเด่นกันมันถึงมีแต่ความแข่งขันกัน ถ้ามีความแข่งขันกัน แข่งขันกันเพื่ออะไร

แล้วเวลาคณมีบุญกุศลขึ้นมา เขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาทำสิ่งใดเป็นสาธารณะ ทำเพื่อประโยชน์กับสังคม เขาก็มีบุญกุศลเหมือนกัน เขาก็มีคนนับหน้าถือตาเหมือนกัน อันนั้นมันเกิดมาจากไหนล่ะ เกิดมาจากความสุจริต เกิดมาจากความชอบธรรม

ถ้าเกิดมาจากความสุจริต ความชอบธรรม เพราะคนสร้างบุญกุศลมา มันต้องให้ผลเป็นบุญ ถ้าคนสร้างบาปอกุศลมา มันให้ผลเป็นบาปแล้วคนอย่างเรา ทุกคนทุกคนใจมันต้องทำความดีและความชั่วมา เดี่ยวดีเดี๋ยวร้ายในหัวใจของเราเนี่ย กลุ่มๆ คอนๆ ชีวิตของเรากลุ่มๆ คอนๆ นะ

ถ้าชีวิตของเรากลุ่มๆ คอนๆ เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เรามาวงเพื่อเราจะมาทำความร่มเย็นเป็นสุขในหัวใจของเรา ถ้าร่มเย็นเป็นสุขในหัวใจของเรา เห็นไหม เวลาเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาเนี่ย มันก็กลุ่มๆ คอนๆ เพราะอะไร เพราะจิตใจของคนมันไม่เสมอกัน ความเสมอกันในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติแบบสม่ำเสมอ คือความเสมอดันเสมอปลาย

ถ้าความเสมอดันเสมอปลาย ความนั้นมันจะก้าวหน้า ความเป็นธรรมในหัวใจเราจะมั่นคง จะก้าวหน้า เพราะดูเห็นใหม่ คนเราทำอาหารเขารักษาอุณหภูมิของเขา รักษาไฟของเขาให้อาหารของเขาสุกตามสมควรของเขา แต่ถ้าเราทำอาหารของเรา เราไม่รักษาไฟของเรา เราไม่ทำอะไรเลย เราปล่อยให้ลมมันพัดไป กระแสความร้อนให้ลมมันพัดไป เวลาเชื้อเพลิงก็ให้มันมอดมันดับไปแล้วมันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไรละ

ทีนี้เวลาเราทำอาหารขึ้นมา ทุกคนทำอาหาร ทุกคนก็หวังให้อาหารนั้นมันประสบความสำเร็จ อาหารในจานนั้นมาเพื่อจะได้ดื่มได้กินของเรา แต่อาหารนั้นจะสุกได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีไฟ ไม่มีความร้อนที่ทำให้อาหารนั้นสุกขึ้นมา

ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราเอาธรรมๆ ธรรมมันมาจากไหนละ ธรรมในตัวของพระไตรปิฎกมันก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของครูบาอาจารย์ก็เกิดขึ้นมาในใจของครูบาอาจารย์ของเราแล้วในหัวใจของเราละ ในหัวใจของเรามันมีแต่ความเร่าร้อน ถ้ามีแต่ความเร่าร้อน มันบอคใบ้เพราะอะไร เพราะกิเลสตัณหาความทะยานปิดตามันถ้ามันบอคใบ้ขึ้นมา

คนตาบอด คนใบ้เนี่ยะ มันมันเป็นเวรเป็นกรรมของเขา ไม่ใช่ไปซ้ำเติมใครทั้งสิ้น

แต่เวลาจิตใจมันบอคใบ้ มันเป็นอย่างนั้น เป็นบุคลาธิษฐาน เป็นการเปรียบเทียบ ไม่ใช่ไปซ้ำเติมใครทั้งสิ้น การซ้ำเติมมันไม่มีสิ่งใดจะซ้ำเติมใคร ไม่ได้เหยียบย่ำใครแล้วไม่ได้กดใคร สิ่งนั้นมันเป็นความจริง เห็นไหม

ถ้าจิตใจเรามันบอคใบ้แล้วมันจะเอาสิ่งใดเป็นธรรมขึ้นมาละ ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา นี่อาหารมันมาจากไหน อาหารเขาต้องแสวงหามา มีวัตถุดิบของเขามา เขาต้องประกอบเป็นอาหารของเขา มา อาหารนั้นมันสำเร็จขึ้นมา

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติมาขนาดไหน มันสว่างไสวในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ นี่คนที่มิดบอดมาแล้วมันสว่างไสวขึ้นมา ทำไมมันมิดบอด มิดบอดเพราะมันอั้นตัว มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากปิดบังหัวใจของมัน มันถึงได้บอคใบ้

แต่เวลามันสว่างโพล่งขึ้นมาเนี่ย มันสว่างโพล่งขึ้นมาด้วยอะไร? ด้วยความเพียรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อานาปานสติเวลาจิตใจมันสงบระงับเข้ามา พอจิตใจมันเป็นสมาธิขึ้นมาเนี่ย บุญเพนิวาสนุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มันมาจากไหน มันมาจากในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติกันมันบอดใบ้

คุณตาบอดดี คนตาบอดใบ้ เขาหาผลประโยชน์ คนบอดที่เขาได้รับมรดกตกทอด มีเงินเป็นพันๆ ล้านเลย เงินมันมาจากไหน? มันมาจากผู้ที่ให้มรดก เห็นไหม นี่จิตใจมันบอดใบ้ แต่มันเป็นกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก เวลากรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในพระไตรปิฎก เห็นไหม เราก็บอกนี่เราเป็นศากนุตรพุทธชินโรส เราเป็นพระขึ้นมา เรามีคุณธรรมขึ้นมา แต่หัวใจมันบอดใบ้

คูตี คนบอดคนใบ้ มันแสดงออกมาได้อย่างไร คนบอดเดี๋ยวนี้มันมีเครื่องมือของเขา เขามีสุนัขของเขา เขามีสิ่งต่างๆ เขาจะดำรงชีวิตของเขาได้ในสังคม แต่หัวใจของเราละ ที่มันทุกข์ มันยากขึ้นมาเนี่ยมันปิดบังใครได้ มันปิดบังใคร มันปิดบังหัวใจเราไม่ได้ละ ถ้ามันปิดบังไม่ได้

ดูการแสดงออก เวลาคนบอดใบ้ คนบอดมันก็อยู่สังคมตาบอด เขารู้ของเขากัน แต่ถ้ามีคนตาเดียวคนหนึ่งในสังคมคนตาบอดนั้น คนตาดีนั้นเขาจะเดินไปไหน เขาจะทำได้ด้วยอิสรภาพของเขาเพราะเขามีหูมีตาของเขา เขาทำอะไรด้วยความสะดวกสบายของเขา

ในสังคมของเราก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา หูตาของท่านสว่างขึ้นมา ท่านเห็นคนบอดใบ้ ท่านรู้หมดละ คนบอดใบ้มันแสดงกิริยาอย่างไร มันทำอย่างไรในกิริยาของมัน ที่มันบอดใบ้เพราะอะไร เพราะมันไม่เห็นจริงๆ เพราะมันก็สังคมอย่างนั้น เขาอยู่กันอย่างนั้น เขาว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาของเขา

แต่ถ้าคนตาดีเขาเห็นนี่มันน่าสงเวช มันสงเวชนะ สงเวชว่าสิ่งนั้นแสดงออกมาได้อย่างไร มันแสดงออกมาด้วยการตาบอด

คนตาบอดเดินไป เขาต้องเอามือเขาค้ำไปเพื่อความปลอดภัยของเขา แล้วทำไมคนตาดีต้องค้ำไปอย่างนั้น ถ้ามันตาบอดมันค้ำไปเพราะมันไม่เห็นละสิ นี่ก็เหมือน การแสดงออกของ

ธรรมที่ว่ามันแสดงออกมา เวลาบอดไปขึ้นมาเนี่ย มันบอกหมดละว่ามันบอดหรือไม่บอด ถ้ามันบอดมันแสดงออกมานั้น แสดงออกมาได้อย่างไร

คูติ ดูทางการแพทย์ของเขา สิ่งใดที่เป็นพิษเขาไม่เอาเข้ามาในร่างกายหรอก เพราะรู้ว่ามันเป็นพิษ เอาเข้ามาในร่างกายมันเป็นของแสลง มันต้องทำให้ร่างกายนี้พิการไปแน่นอน เขาไม่เอาเข้ามาในร่างกายเราแน่นอน แต่ถ้าคนไม่รู้ถึงความเป็นพิษของมัน...

นี่ก็เหมือนกัน ในการกระทำ ในการดำรงชีวิตขึ้นมา มันบอกหมดละว่าสิ่งนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ไม่ถูกต้องแล้วทำไม? เพราะมันไม่รู้ ทั้งๆ ที่มันรู้ขึ้นมาเนี่ย ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดูทางวิชาการ เราสามารถรู้ได้ คูติเวลาคนบอกอย่างนี้เป็นความผิดๆ เราว่าเป็นความผิด ทำไมทำ เพราะมันทนแรงเร้าของกิเลสไม่ไหว เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจมันเร้า เห็นไหม พอเร้าอย่างนั้นมันทำขึ้นมา คิดว่าอ้างอิงได้ หลบหลีกได้

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราอ้างอิงอะไร เพราะอะไร เพราะมันเป็นผลดีและผลเสียกับเราเอง มันเป็นบุญกุศล บาปอกุศลกับจิตดวงนั้นเสียเอง ถ้าเป็นจิตดวงนั้น เห็นไหม

คูติ เวลาเราปฏิบัติกัน พระป่าเราเวลาออกธุดงค์กัน คีล ถ้าคีลเราไม่ปกติ คีลของเราไม่มั่นคงของเรา เรากล้าเผชิญกับสัตว์ สิ่งสาราสัตว์ใหม่ เวลาเข้าป่าไปนี่ สิ่งสาราสัตว์นี้เพราะเราเข้าป่าเราไม่มีอาวุธนะ เรามีศีลธรรมเป็นเกราะเครื่องกำบัง เราไม่มีสิ่งใดเลยไปเผชิญกับสิ่งเขี้ยวเล็บของเขา แล้วถ้ามีเวรมีกรรมต่อกันก็เอาไปเลย นี่ชีวิตก็สละให้ แต่ถ้าไม่มีเวรกรรมต่อกัน เขาไม่ทำอะไรเราหรอก

มันมั่นใจด้วยศีลธรรมของเรา ถ้ามันใจด้วยศีลธรรมของเรา สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย ถ้ามันไม่บอดไป มันรู้ของมันว่าศีลธรรมเราสะอาดบริสุทธิ์ใหม่ เรากล้าเข้าป่าเข้าเขาไปเผชิญกับสิ่งสาราสัตว์ใหม่ ถ้าสิ่งสาราสัตว์ขึ้นมา คูติ เวลาสิ่งสาราสัตว์ของเรามาในวิทยาศาสตร์เราก็บอกว่าสิ่งสาราสัตว์มันก็อยู่ในป่าของมัน สิ่งสาราสัตว์มันอยู่ในป่าแล้วรู้สิ่งใดกับศีลกับธรรมของภิกษุที่เข้าไปรุดงควัตรอยู่ในป่า

แต่ถ้ามันเป็นเทพล่ะ มันเป็นสิ่งสาราสัตว์มันเป็นเทพก็ได้ เทพที่เขาแปลงกลายมาเป็นสิ่งสาราสัตว์ เขาทดสอบ เขามาเร่งเร้าการประพฤติปฏิบัติของเราให้เขารูปเข้ากรอบให้เป็นธรรม

ขึ้นมา สิ่งนี้ก็มี เห็นใหม่ ในวิญญู กามภพ รูปภพ อรูปภพ สิ่งที่เป็นกามภพ รูปภพ อรูปภพ สิ่งนี้มันมีของมันอยู่แล้ว ถ้ามีของมันอยู่แล้ว เห็นใหม่

คูติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนาฬิกะเวลาเดินจงกรมอยู่ เทวดามายับยั้งกลางอากาศ พระนาฬิกะเดินจงกรมอยู่ในป่า เขาไปงานมหรสพกันเขามีความสุขกัน ตัวเองเดินจงกรมอยู่ในป่า มีความน้อยใจ “เขามีความสุขกัน เขามีความรื่นเริงกัน เราเป็นคนเศษคน มาเดินจงกรมอยู่ในป่าคนเดียวเป็นเศษคน”

เทวดามายับยั้งกลางอากาศนะ ในพระไตรปิฎก เห็นใหม่ เทวดายับยั้งกลางอากาศเลย “สิ่งที่เขาไปนั่นนะ พวกเขาคิดอยู่ในวิญญูสังสาร เขายังเวียนตายเวียนเกิดอยู่กับโลก ท่านต่างหากที่จะพ้นจากกิเลส ท่านต่างหาก”

“ไอ้ที่คนทุกข์คนจนที่ว่าเราเศษคนนี่ เราเดินจงกรมอยู่ในป่า เราเป็นคนทุกข์คนยาก ไอ้คนที่เขามีความสุขรื่นเริงกันนะ เขากำลังไปเที่ยวงานกัน เขามีความสุขรื่นเริง เขาขับร้องเพลงกันไป ไอ้พวกนั้นมันเวียนตายเวียนเกิด มันยังติดกับอยู่ในวิญญูสังสาร ท่านต่างหาก ท่านต่างหาก” เห็นใหม่ นี่เทวดามายับยั้งกลางอากาศได้อย่างไร นี่กามภพ รูปภพ อรูปภพ ใจ เทวดาอินทร์ พรหมรับรู้สิ่งนี้ใจ

เวลาเราเข้าไปป่าไปนี่ สิ่งสารัตถ์ตามความเป็นจริงก็มี สิ่งสารัตถ์ที่เทพบันดาลก็มี ถ้าเทพบันดาลขึ้นมา เห็นใหม่ ถ้าเทพบันดาลบันดาลทำไม ทำไมต้องบันดาลกับพระภิกษุของคณีนี พระภิกษุของคณีนีมีคุณสมบัติอะไร มีความดีอย่างไรถึงต้องบันดาลกับพระภิกษุของคณีนี เพราะพระภิกษุของคณีนีเขามีบุญวาสนาหรือเปล่า เขาทำจริงทำจังหรือเปล่า จิตใจเขาไปเบียดเสียดหาใหม่ จิตใจของเราไปเบียดเสียดหาใหม่ เรามีสติปัญญาพอจะยับยั้งหัวใจของเราได้ไหม เรามีสติปัญญาได้ยังคิดใหม่ สิ่งที่ทำนี่ เห็นใหม่ ไม่ใช่เถรสองบาตรนะ

ในประวัติหลวงปู่มั่น เขาให้พระขึ้นมาบนบ้านก็ขึ้นไปบนหลังคา พอให้ลงจากหลังคามานั่งก็ลงไปได้นั่นแหละ นี่ใจความไปเบียดของมัน ไปเบียดเสียดของจิต เห็นใหม่ ไม่มีปัญญาแยกแยะอะไรถูก อะไรควรไม่ควรเลย เขาเรียกขึ้นบ้านก็ขึ้นบ้าน ไม่ใช่ขึ้นไปบนหลังคา พอเรียกให้ขึ้นบ้านก็ขึ้นไปนั่งบนหลังคา บอกให้ลงมามันก็เสือกลงไปได้นั่นแหละ แล้วทำไมเขาไม่เข้ามาบ้านล่ะ เขาเชิญขึ้นมาบ้าน เขาไม่ได้ให้ขึ้นไปบนหลังคา นี่ถ้ามันไปเบียดเสียดมันคิดเลยเถิด ลั่น

หมด ความคิดมันล้นไป ล้นความเป็นจริง ถ้าความคิดมันไปเบียดเสียด เห็นไหม ดึงก็ไม่ออก เวลาบอคนไขให้ทำมันก็ไม่ขยับ เวลามันขยับมันก็ล้นข้ามฝั่งไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักรๆ เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค นี่ก็เหมือนกัน มันล้นไปข้างหนึ่ง มันขาดไปอีกข้างหนึ่ง จนมันเป็นมัชฌิมาปฏิปทาไม่ได้ มัชฌิมาปฏิปทามันเกิดมาอย่างไรละ มันต้องมีการฝึกฝน มันต้องมีความขังคึดแล้วมีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา นี่จิตใจมันจะไม่ไปบอคนะ

นี่ใจมันมีคอบอด พอมันมีคอบอดมันก็บอคนไข พิจารไปหมด มันจะก้าวเดินไปอย่างไร การแสดงออกมามันก็ไม่เป็นความจริงแล้วละ แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เราต้องมีสติปัญญาของเรา ต้องขยับขังของเรา สิ่งที่เป็นทางโลก มารยาททางโลกมันเรื่องมารยาทของทางโลกเขา ถ้ามารยาททางธรรมละ มันแสดงออกใจ

คูสิ คูสัตว์ที่มันมีความฉับไวของมัน มีสติมีปัญญาของมัน มันจะก้าวเดินออกไปโดยไม่มีเสียงเลย มันจะรักษาตัวมัน รักษาชีวิตของมัน มันก้าวเดินไปด้วยความสงัด มันจะก้าวเดินไปจะไม่มีความกระทบให้ใครรู้ถึงการเคลื่อนไหวของมันเพื่อจะเอามันมาเป็นอาหาร

นี่ใจเวลามันก้าวเดินไป สัตว์มันยังรู้จักรักษาชีวิตของมัน แล้วของเรานี้เราจะรักษาหัวใจของเรา การก้าว การเดิน การเหยียดการกู่ การมีสติปัญญา มันรู้ของมันได้นะ คนมองมองออก มองออกว่ามันมีสติปัญญาหรือไม่ ถ้ามันไม่มีสติปัญญามันก็เหมือนโลกๆ เขานั้นละ โลกๆ เขาแสดงออกไป โลกเขายังมีสติปัญญามากกว่าเขายังมีมารยาทสังคม

มารยาทสังคม เวลาเขาเข้าไปสังคมไหน สิ่งใดควรทำไม่ควรทำมันเป็นมารยาทของเขา แต่ของเราละ ของเรานี้ความมารยาทมันเป็นโลกนะ มารยาทไทย โลกมีแต่ความมายากัน แต่ขนาดว่าเราเป็นความจริงๆ ความจริงมันล้นไปไหน ถ้าความจริงมันไม่ล้นออกไป มันต้องมีสติปัญญาของมัน

ถ้ามีสติปัญญาของมันเห็นไหม นี่พึงธรรม เตือนสติ ทำไมต้องพึงธรรม เพราะความดีที่ดีกว่านี้มันยังมีขึ้นไปอีก ความดีของเรามันต้องพิจารณาของเราขึ้นไป ถ้าความดีของเรา ความดี

ของเราทำอะไรกัน พระมีความดีด้วยหรือ วันๆ ไม่เห็นทำอะไรเลย โลกเขายังทำมาหากินกัน เขา ยังหาสมบัติพัสถานกัน พระวันๆ ทำอะไรกัน นี่วันๆ ทำอะไรกัน ทำอะไรล่ะ

เวลาพุทโธๆ พุทโธวันหนึ่งได้ก็คำ มันมีสติปัญญาขยับยังใจของตัวได้ไหม ถ้ามันมี สติปัญญาขยับยังใจของตัว คุณิ ชีวิตชีวิตหนึ่ง อายุขัยอายุขัยหนึ่ง หายใจวันละกี่หนละ ทาง วิทยาศาสตร์เขาทำทางวิชาการกันเลยว่า หายใจกี่ล้านครั้งต่อชีวิตหนึ่ง นี่สามหมื่นกว่าวันต่อชีวิต หนึ่ง ทางวิทยาศาสตร์เดี๋ยวนี้เขาวิจัยได้หมดละว่าคนหนึ่งเกิดมานี้ จะดำรงชีวิตกี่วัน หายใจกี่ล้าน ครั้ง แล้วได้อะไรขึ้นมา ตายเปล่า ตายเปล่าๆ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาเนี่ย พระทำอะไร วันๆ ถ้ามีสติปัญญาจะหาอริยทรัพย์ ทำอะไรกัน นะ นี่กิริยาการเคลื่อนไหว

ดูไก่อ้นะ ไก่อป่านั้นมีความว่องไวของมัน มันจะรักษาชีวิตของมัน ถ้ามันเห็นภัยมันจะหลบ หลีกของมัน ถ้าใครจับมันไปนะ ถ้าเป็นอาหารที่เขาให้ มันจะไม่กิน มันไม่กินอาหารที่คนให้ มัน ไม่กินน้ำที่คนให้ มันจะหากินของมันเองนะ ยื่นให้มันกินมันก็ไม่กิน มันอดจนมันตาย ไก่อป่านั้น ถ้า มันไก่อป่านั้น มันจะหากินของมันเองนะ ยื่นให้มันกินมันก็ไม่กิน มันอดจนมันตาย ไก่อป่านั้น ถ้ามัน ไก่อป่านั้น มันไม่กินของที่เขาให้กิน มันจะหากินของมันเอง แล้วมันจะกินน้ำกินท่าในป่าที่มันหา กินของมันเอง นี่ไก่อป่านั้น คนที่จับมันไปเลี้ยงยังจิตใจอ่อนแอกว่ามัน ต้องเอามันมาคั้นป่านะ

นี่ไก่อป่านั้นระวังภัย มันระวังภัยเพื่อชีวิตของมัน ถ้าเขาจับได้ มันก็ไม่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ของเขา มันยอมตาย มันยอมตายจนคนจับมันไปต้องเอาไปคั้นป่านะ ถ้าเอาไปคั้นป่านะ มันก็ขี้เขี่ย หากินของมัน

นี่ใจ ไก่อป่านั้นยังรักษาชีวิตของมัน มันยังมีคุณภาพหัวใจมันที่เข้มแข็ง แล้วเราเป็นพระที่ เห็นภัยในวัฏสงสาร เขาบอกว่า พระทำอะไร วันๆ หนึ่งพระทำอะไร ไม่เห็นทำอะไรเลย เดินไปก็ เดินมา เดินไปเดินมา ในเมื่อเดินไปเดินมา ถ้าหัวใจของเราอยู่ในร่างกายของเรา มันจะเป็นสิ่งที่ ประเสริฐที่สุด

ร่างกายอยู่ในวัด เดินไปเดินมาหัวใจมันคิดเรื่องอะไร มันคิดออกนอกโลกธาตุไปไหม มันคิดถึงสังคมข้างนอกหรือเปล่า ถ้ามันคิดถึงสังคมข้างนอกนี้มันพ้นจากตัวไปแล้ว มันไม่มาอยู่กับเราหรอก

ถ้ามันอยู่กับเรา เห็นไหม คูสิ เวลาเทวดามาบอกนาคิตะ “นาคิตะ เธอต่างหากเป็นผู้ประเสริฐ เธอต่างหากเป็นผู้ประเสริฐ” ไอ้คนที่มันไปเที่ยวเล่นมันไปเที่ยวเล่นทั้งร่างกายและจิตใจ มันไปหมดทั้งตัวนะ แต่พระนาคิตะเดินจงกรมอยู่ในวัด แต่หัวใจมันส่งออก ส่งออกเห็นเขาเที่ยวเล่นมีความสุข

เห็นไหม เทวดามาเตือนเลย “ที่เขาเที่ยวเล่นกัน ที่ว่าเขามีความสุข เขาอยู่ในวิภังคาร เขาเวียนตายเวียนเกิดเหมือนสวะ สวะที่มันลอยไปตามน้ำ ไม่มีต้นไม่มีปลาย ท่านต่างหาก ท่านต่างหาก เห็นไหม ทวนกระแส จะพ้นจากกิเลส” นี่คือนั่นพระนาคิตะเป็นพระอรหันต์นะ

ในสังคมโลก ที่ว่าเราไม่ทำอะไรเลย เราเดินจงกรมอยู่นี้ พระไม่ทำอะไรเลย...ถ้าเอาหัวใจของเราไว้ในอำนาจของเรา เอาหัวใจเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าหัวใจมันไว้ในอำนาจของเรา มันอยู่ที่ท่ามกลางหัวอก มันคิดอยู่ในร่างกายนี้ มันไม่ส่งออกจากนอกเขตวัดไป

นี่ตัวนี้อยู่วัด ใจอยู่ไหน ใจมันไปเที่ยวที่ไหน หามันไม่เจอ มันไปนะ มันไปเที่ยวข้างนอกนะ แล้วมันก็ไปเอาสารพิษเข้ามา นี่เรื่องจริงหรือไม่จริงก็ไม่รู้ แล้วมันก็ถ่ายทอดหัวใจ พอมันถ่ายทอดหัวใจของเรานะ เราก็คิดนะ “ไอ้นั่นเป็นไอ้นั่น ไอ้นั่นเป็นนี่” ทุกข์น่าดูเลย

ถ้ามัน...นี่พระทำอะไร ถ้าพระเดินจงกรม หรือนั่งสมาธิภาวนา แล้วรักษาใจของตัวได้ “ไก่อ่ป่า” ไก่อ่ป่ามันหากินของมัน ไก่อ่ป่ามันหากินของมันเอง มันดำรงชีวิตของมันเอง จิตใจ ถ้ามีพุทโธอยู่กับเราเอง ถ้าจิตใจอยู่กับพุทโธ นี่คือพุทธานุสติ ถ้าจิตใจคิดฟุ้งซ่านออกไปข้างนอก มันไม่สมฐานะของไก่อ่ป่า ไก่อ่ป่ามันคิดแต่พุทโธๆ นี่อาหารของใจ ถ้ามันคิดถึงเรื่องอื่น อาหารที่เป็นพิษ สังคมเขายื่นให้ โลกธรรมมันยื่นให้ แล้วใจก็ไปกิน ไปกิน แล้วก็ทุกข์ ก็ทุกข์

แต่เวลาเดินจงกรมอยู่ สมณสารูป เราเดินจงกรมอยู่ในป่า นั่งสมาธิอยู่ในป่า ถ้าจิตใจมันอยู่กับเรา พุทธานุสติ มันไม่ออกไปกินเหยื่อข้างนอก มันไม่บอดไม่ไข้ มันมีสติ มีปัญญา มีการ

ควบคุมของมัน ถ้ามันบอดไม้ ไม้เบี้ยเสีย เห็นไหม ใครอาหารมา คิดแต่เรื่องรื้อแปดพันเก้า มีแต่เผาหลนหัวใจ มันบอดมันไม้ มันถึงต้องเผาหลนหัวใจ เพราะมันบอดมันไม้

แต่ถ้ามันหูดาสว่าง มันไม่บอดไม้ ไม้มันเลือกเฟ้น มันแยกแยะ

ขณะนี้ฉันเดินไปไหนเขาก็ยกมือไหว้ เดินไปไหนนะเขายกมือไหว้ เขาเรียกว่าพระ แต่ในหัวใจของเรา นี่โยมเขายังคิดแต่เรื่องมรรค ผล นิพพาน เรื่องพ้นจากกิเลส อยู่นี้สมณสาธูปเป็นพระ แต่หัวใจมันคิดถึงอะไร หัวใจมันคิดเรื่องอะไร นี่มันบอดไม้ มันบอดไม้เพราะกิเลสมันปิดบังตามัน

แต่ถ้ามันหูดาสว่าง เห็นไหม รูปร่างภายนอกของเราก็เป็นพระ หัวใจของเราก็เป็นพระ พระผู้ประเสริฐ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะ ผู้สว่างไสว พุทธะ พุทโธ ผู้รู้ ผู้สว่างไสว

เขาบอกว่า “พระทำอะไร บวชมาแล้วทำอะไร บวชมาแล้วไม่เห็นทำอะไร ว่าพระป่าๆ พระป่าเขาปฏิบัติกัน ไม่เห็นทำอะไร”

เอ้า! เขาทำกลางหัวอก เขาทำรังใจเอาไว้ในอำนาจของเขา สิ่งที่เรามองกันเรื่องพระทางโลก ถ้าพระ ไปวัดก็ต้องมีโบสถ์วิหาร ศาลาการเปรียญ อยู่นั่นมันเป็นศาสนวัตถุ ศาสนวัตถุ เห็นไหม คุณติ ในหนังนะ เวลาเขาจะสร้างหนัง เขาสร้างได้สวยงามกว่านั้นอีก เขาสร้างได้

แต่นี้มันไม่ใช่หนัง นี่มันเรื่องจริง เรื่องจริง เวลาเป็นพระ พระข้อวัตรปฏิบัติ นี่วัตรวัจใจ ถ้าวัจใจของเรา เราเป็นพระที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เราพออาศัย เราอาศัยมาทำไม อาศัยมาเพื่อประพฤติปฏิบัติ อาศัยมาเพื่อรักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจของเรา เราเอาไว้ในอำนาจของเรา ถ้าอำนาจของเรา นี่ไง ศาสนามันเกิดที่นี่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีพระพุทธเจ้ากับพระธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักๆ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม สงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นในโลก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา

ในปัจจุบันนี้เราบวชมาเป็นพระสงฆ์ พระสงฆ์โดยอุตติจิตตุดุทธกรรม โดยสมมุติ โดยสมมุติ
 ขึ้นมานี้สงฆ์ยกเข้าหมู่ขึ้นมา นี้โดยสมมุติ แล้วเราก็จะมาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาให้หูตามันสว่าง ไม่
 ไปบอดไบ้ของเรา ถ้าหัวใจมันบอดมันไบ้ขึ้นมา

เวลาเขาบอกว่า พระทำอะไร เออ แล้วพระทำอะไรละ พระจะทำอะไร

แต่พอพระทำอะไร หน้าที่ของพระคืออะไร? หน้าที่ของพระ เวลาบวชขึ้นมา อุปัชฌาย์ก็
 ให้เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ นี่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เวลาหน้าที่ของพระ พิจารณาผม ขน เล็บ
 ฟัน หนัง ไม่ใช่พิจารณาโบสถ์วิหาร ไม่ใช่พิจารณาสิ่งที่เป็นศาสนวัตถุ ศาสนวัตถุนะ มันเกิด
 จากความเลื่อมใสศรัทธาของบริษัท ๔ เขา ในพุทธบริษัทเขาจะทำบุญกุศลของเขา เพื่อเป็นบุญ
 กุศลของเขา ใอนันมันเป็นที่ของพุทธบริษัท

แต่หน้าที่ของเราละ หน้าที่ของเรา ถ้ามันไม่มีศกมภ์ละ ไม่มีธรรมในหัวใจ จะเอาสิ่งใด
 เป็นหลักในพุทธศาสนา

ถ้าพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อะไรขึ้นมา ตรัสรู้ศาสนธรรมคำสั่ง
 สอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอัญญาโกณฑัญญะ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็น
 ธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา”

อะไรเป็นธรรมดา อะไรมันเกิด อะไรมันดับ โบสถมันเกิดขึ้นมาแล้วโบสถมันดับใช่ไหม
 โบสถมันเกิดขึ้นมาแล้วโบสถมันทำลายไปใช่ไหม ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา เห็นเขาทำดีแล้วจะดีตาม
 เขาใช่ไหม เวลาเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำอย่างไรจะทำตามองค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม นี่มันเป็นไปได้ไหม มันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ องค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าทำสิ่งใดมา นั่นเป็นพุทธวิสัย เป็นวิสัย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาเทวดาถวายบาตร ๔ ใบ องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ เขาทำอย่างไร พุทธประเพณีเขาทำอย่างไร พระพุทธเจ้า
 ออกบิณฑบาต ถึงว่าอริยฐานบาตร ๔ ใบให้เหลือเพียงใบเดียว แล้วพระพุทธเจ้าออกไปบิณฑบาต
 ออกบิณฑบาตเป็นวัตร เห็นไหม สิ่งที่เกี่ยวข้องด้วยปัสสัแข็ง “เลี้ยงชีพด้วยปัสสัแข็ง”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุพุทธประเพณี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระเจ้าสุทโธทนะนิมนต์ไป พระเจ้าสุทโธทนะนิมนต์ไปเทศน์ว่ากร แต่ไม่นิมนต์ให้ฉัน ออก บิณฑบาต ประเพณีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบิณฑบาต เลี้ยงชีวิตโดยชอบ นี่ใจ ประเพณีของพุทธวิสัย

แล้วเรบอกว่า พระพุทธเจ้าทำสิ่งใด แล้วเราจะทำให้มันเหมือนได้ขึ้นมาจากไหน

ถ้ามันทำขึ้นมา สิ่งนั้นมันก็เป็นรูปแบบไป เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรต เราทำนะ เราเชื่อ ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ในการกระทำ จิตใจของผู้ที่เป็นสาวก สาวกจะอ่อนน้อม ถ่อมตน ในสมัยพุทธกาลนะ เขาจะไม่เทียบเคียงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีความ เคารพเลื่อมใส ยิ่งถ้ามันลงใจด้วยนะ เว้นไว้แต่จิตใจมันกระด้าง จิตใจมันกระด้างนะ ว่าสิ่งนั้น พระพุทธเจ้าทำ เราก็คงทำอย่างนั้น มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรอก นี่พูดถึงทางโลกเขาคิดกัน

แต่ถ้าทางธรรมละ ทางธรรม เห็นไหม เราจะดูแลหัวใจของเรา ถ้าเราดูแลหัวใจของเรานะ ถ้ามันอ่อนน้อมถ่อมตน มันมีสติ มีสมาธิขึ้นมา มันจะเข้ามาถึงมรรคญาณไง ถ้าเข้ามาถึงมรรค ญาณ

นี่ว่า “พระทำอะไร พระทำอะไรนะ”

สิ่งที่โลกเขาทำกันนะ โลกเขาทำกัน ทำขนาดไหนสิ่งนั้นเป็นผลประโยชน์ เป็นประโยชน์ สาธารณะ ประโยชน์ของโลก ถ้าเขาทำบุญ สิ่งที่เป็นบุญกุศลจะจิตใจของเขา ถ้าเขาทำบาปอกุศล บาปอกุศลคิดในหัวใจของเขา แต่สิ่งที่ผลกระทบทางโลกทั้งดีและชั่วมันจะตกอยู่กับโลกนี้

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา เวลาเรานั่งขึ้นมา นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาท่ามกลางหัวใจ ของเรานี้ เราจะรับรู้เอง เกิดถ้าเกิดความรู้สึกสงบเย็นขึ้นมาในใจ ใจจะสงบเย็นขึ้นมา เกิดถ้าจิตใจ มันมีแต่ความฟุ้งซ่าน จิตใจมันมีความเร่าร้อน เราจะรู้ของเรา นี่ปัจจุตัง สันติภูมิโก นี่งานทาง ธรรม

งานของเรา งานของพระ งานของพระคือขุคฺคีย์ งานของพระคือถากถางในหัวใจของเรา เพื่อจะหาอริยทรัพย์ หาสิ่งจะความจริงขึ้นมา ถ้าเราหาสิ่งจะความจริงขึ้นมาละ สังคมโลกมันจะ

กระเทือนเลื่อนลั่นขนาดไหน เราจะไม่หวั่นสิ่งใดๆ เลย จิตใจนี้จะไม่หวั่นไหวไปกับสังคมโลก เพราะเรารู้เท่าหมดแล้ว

แต่ถ้าจิตใจเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราจะหวั่นไหวไปกับสังคมโลก โลกเขาจะเอาสิ่งใดมาเป็นเหยื่อล่อ นี่ถ้าจิตใจมันบอคมันใบ้ของมัน มันไม่มีหลักของมันไง

ถ้าจิตใจมันพ้นจากความบอคความใบ้ขึ้นมา เห็นไหม เราจะเอาตัวเรารอดได้ เราจะมีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ของเราแล้ว นี่เรื่องโลกๆ มันจะมาทำให้จิตใจนี้หวั่นไหวได้อย่างไร มันหวั่นไหวไปไม่ได้ แต่หวั่นไหวไปไม่ได้ แล้วยังเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรนะ เป็นหลักเป็นเกณฑ์ ถ้าเป็นหลักเป็นเกณฑ์ เป็นหลักเป็นเกณฑ์ของใคร ถ้าเป็นหลักเป็นเกณฑ์ เห็นไหม เพราะมันเป็นจริง เป็นนิสสัย เป็นความเข้ากันได้และความเข้ากันไม่ได้ ถ้าความเข้ากันได้ มันจะเป็นประโยชน์นะ

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นธรรม เราพึงธรรมแล้วเราเทียบเคียงเข้ามาในความเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม เพื่อเปิดหัวใจของเราละ ถ้าหัวใจมันเปิดนะ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพูดเทศนาว่าการกับบริษัท ๔ นะ ถ้าผู้ใดพึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าถึงหัวใจ จะพูดกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประจำว่า “เหมือนหงายของที่กลัวอยู่”

ของที่กลัวอยู่นะ ฝนตกแดดออกมันจะไม่ได้ประโยชน์สิ่งใดเลย หงายของที่กลัวอยู่ขึ้นมา นี่ฝนตกแดดออกมันจะได้สิ่งนั้น เห็นไหม เหมือนกับหงายหัวใจที่มันกลัวอยู่ ให้มันหงายขึ้นมา ถ้าหงายขึ้นมา มันจะได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ นี่เวลาพึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่กระเทือนหัวใจ มันจะหงายหัวใจมันขึ้นมา

ถ้ามันหงายหัวใจขึ้นมา เราจะมีคุณค่ามาก เราเห็นทางโลกใหม่ ทางโลก ถ้าจิตใจของคนที่ไม่มันปิดมันกั้น มันจะทำลายประโยชน์สาธารณะทั้งหมด ถ้าเขามีสำนึก เขาหงายใจของเขาขึ้นมา เขาจะทำ พฤติกรรมเขาจะเปลี่ยนไป ทำเพื่อเป็นประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับสิ่งที่เป็นโลก เพราะเขาเห็นว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์กับไม่เป็นประโยชน์

คนเราเกิดมานะ มันก็ใช้ชีวิตอย่างนี้แหละ เราจะมีเงินมากเงินน้อยขนาดไหน เขาก็ใช้ดำรงชีวิตแค่ความดำรงชีวิตเท่านั้น สิ่งที่เหลือนั้นเราคิดกันไปเอง เราคิดกันไปเอง เวลาคนที่ใจเขาเป็นธรรมนะ เขามีสมบัติมากขนาดไหน เขาทำสาธารณะประโยชน์ เขาใช้ของเขาในการดำรงชีวิตเท่านั้น ชีวิตมีเท่านี้ แต่คนถ้ามันขาดแคลนในหัวใจนะ มันพยายามจะแสวงหา พยายามจะเอาความมั่นคง แล้วไม่มีความมั่นคง

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” แต่ขณะก่อนที่จะพลัดพราก เราจะทำสิ่งใดเพื่อกับประโยชน์โลก ประโยชน์เรา ถ้าเราทำประโยชน์ของเราไม่ได้ เรายังสร้างประโยชน์ของเราไม่ได้ ประโยชน์โลกจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

แต่ถ้าเราสร้างประโยชน์ของเราได้ก่อน ถ้าเราสร้างประโยชน์ของเราได้ เราจะสร้างประโยชน์กับโลก ถ้าเราสร้างประโยชน์ของเราได้ เราจะไม่มีอุปาทาน เราจะไม่มีต้นหาความทะยานอยากในหัวใจ ถ้าเราไม่มีขึ้นมา เราทำสิ่งใด เราว่ามันเป็นประโยชน์โลก แต่คนในโลกเขาจะเข้าใจสิ่งนี้ไม่ได้

เรื่องของโลก เห็นไหม เรื่องของโลกเขาก็มองด้วยมุมมองของโลก ถ้ามุมมองของโลก มันไม่มีใครที่จะเสียสละโดยความเป็นธรรม ทุกคนจะต้องแสวงหาผลประโยชน์ เขาจะไม่เชื่อใจใคร เขาจะไม่ไหวใจใคร เขาจะบอกคนคิดอย่างนี้ในโลกนี้ไม่มี

แต่คนที่จิตใจเขาเป็นธรรมนะ มันไม่มีได้อย่างไร ในเมื่อเราเป็นคนเสียสละคนแรก ของที่ได้มาเราก็กินเสียสละให้เป็นประโยชน์สาธารณะโดยไม่มีสิ่งใดแอบแฝง แต่ถ้าเป็นทางโลก จะเสียสละสิ่งใด เขาหวังผลตอบแทน เขาหวังผลประโยชน์ตอบแทนกับเขา แต่ถ้าคนที่เห็นธรรมนะ เขาเสียสละโดยที่ไม่หวังผลตอบแทนกับเขา สิ่งที่ไม่หวังผลตอบแทน นั่นไง นี่เป็นประโยชน์กับโลก

“โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ” ถ้าจิตใจเรายังพร่องอยู่ เราก็แสวงหาเหมือนกับโลกนี้เขาพร่องอยู่เป็นนิจ แต่ถ้าจิตใจเราริมเต็มแล้ว “โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ” เราจะรักษาสิ่งที่พร่องอยู่เป็นนิจให้เขาได้ฟังฟัง แต่หัวใจของเราไม่ต้อง เพราะมันเข้าใจเรื่องชีวิต เพราะชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด มันก็กินอิ่มนอนอุ่นก็เท่านี้แหละ มันจะมีมากกว่านี้ไปจากไหน

มันจะมีมากไปกว่านี้เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เพราะมันค้นหา หามาตันตัวเอง เพราะตัวเองมันบกพร่องของมัน มันจะให้เต็มเต็ม ค้นหาความทะยานอยากนี้ถมไม่มีวันเต็มนะ ทะเลนี้เราจะเอาสิ่งใดไปถมมัน มันถมไม่เต็มหรอก ถมไม่เต็ม แต่ทะเลมีขอบเขตของมันนะ ขอบเขตของทะเลคือฝั่ง นี่ไง ค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของเรานี้ถมไม่มีวันเต็มหรอก

แต่ถ้าคนไม่มีกิเลสค้นหา เห็นไหม มันไม่ต้องถม มันไม่มีที่จะถม ไม่มีสิ่งที่จะไปและสิ่งที่จะมา มันไม่มี ถ้ามันไม่มี มันก็เต็มเต็มของมัน

แต่โลกนี้ ถ้ามันเป็นเรื่องของโลก เขาไม่เชื่อ คนบอคนไป กิเลสมันปิดตา จะไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย คำว่า “ไม่เชื่อสิ่งใดๆ” มันเป็นเรื่องของกิเลสของแต่ละบุคคล มันเป็นจิตเป็นนิสัยของบุคคล

ฉะนั้น เราฟังของเรา ถ้าความคิดของเรานะ ถ้ามันขาดหลักเกณฑ์มันก็ล้น ทั้งขาดแคลน คิดขาด และคิดเกิน ล้นฝั่งไป นี่ว่าเป็นสติปัญญา เป็นเรื่องของกิเลส แต่ถ้าเป็นเรื่องของค้นหา มันก็ว่าสิ่งที่ว่ามันต้องแสวงหามาเพื่อตัวมัน

แต่ถ้าเป็นธรรมดา สิ่งที่จะเป็นธรรมขึ้นมาได้มันก็มีการแสวงหาสิ่งนี้ เวลาฝึกหัดทำสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ก็สิ่งนี้ สิ่งที่มีความปฏิบัติแล้วมันมันลุ่มลึกลุดลุดลุดลุด มันมีความผิดพลาด สิ่งนี้เป็นเรื่องธรรมดา คำว่า “ธรรมดา” เพราะมันมีกิเลสนะ

คนถ้ากิเลสหนามันก็ผิดพลาดมาก คนที่กิเลสบางมันก็ผิดพลาดอ่อนน้อยลงมา แต่ขนาดความผิดพลาดมันมีมากมีน้อย มันก็ต้องมีสติปัญญายับยั้งแล้วมาแก้ไข ถ้ามามาแก้ไขนะ มันเทียบเคียงได้ เราเคยทำครั้งนี้แล้วมาพิจารณาว่ามันเป็นไปได้อย่างไร นี่พูดถึงการกระทำนะ

แต่เวลาจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา สมาธิอย่างนี้เป็นสมาธิจริงหรือเปล่า สมาธิ เห็นไหม คุณสมาธิกับความเหม่อลอยแตกต่างกัน เวลาคนเราอยู่เฉยๆ นี่มันเหม่อลอยนะ ไม่ได้คิดอะไรเลยนะ แต่ก็ไม่มีสติ นี่เหม่อลอย แต่เวลาถ้ามันมีสมาธิของมันขึ้นมา มันมีหลัก มันมีหลักหมายความว่า มีจุดยืน แล้วมันนิ่ง มันสงบของมัน โอ! มันแตกต่างจากกับเหม่อลอย

เห็นไหม ถ้ามันแตกต่างกับเหม่อลอย ถ้ามันขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันแตกต่างกันอย่างไร อัปปนาสมาธิมันสักแต่ว่าเลยนะ แล้วเวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา คนถ้าเกิด

ปัญญา มันจะเข้าใจได้หมด ถ้าคนที่เกิดปัญญาแล้ว ปัญญาอย่างนั้นเป็น โลกุตตรปัญญา ปัญญาเกิดจากสัมมาสมาธิ มันจะมาเทียบเคียงกับ โลกียปัญญาทันที เทียบเคียงกับ โลกียปัญญาเพราะอะไร

เพราะ โลกียปัญญามันเกิดกับเรายู่แล้ว ไอ้ปัญญาที่ล้นฝั่ง ไอ้ปัญญาที่ขาดที่เกิน มันเกิดดับกับเรายู่ตลอดเวลา แต่เราไม่มีสิ่งใดเปรียบเทียบ แต่พอเราทำความสงบของใจขึ้นมา ใจสงบแล้ว เวลามันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ภาวนามยปัญญาหมายถึงว่าปัญญาที่จิตมันสงบระงับ แล้วมันใช้ปัญญา ปัญญาภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นมันได้กลั่นกรอง มันได้คัดกรองของมันขึ้นมา

ถ้าคัดกรองขึ้นมา มันจะเทียบเคียงที่ว่า การคัดกรองอันนี้เป็นสมบัติของเรา กับที่เป็น โลกียปัญญา ความจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรีกาธรรม เอาธรรมมาตีแผ่กับความเกิดขึ้นจริง

เห็นไหม นี่ไง ที่ว่าประกอบอาหาร ที่ว่าเราต้องรักษาอุณหภูมิ รักษาไฟ เพื่อจะปรุงอาหารให้สำเร็จ แต่เราไปมองกันที่ว่า อาหารนี้จะสำเร็จได้ด้วยวัตถุดิบ ด้วยเนื้อ ด้วยเครื่องปรุง แต่เราไม่ได้มองที่ไฟ ไฟคืออะไร? ไฟคือสัมมาสมาธิ ไฟคือทำให้อาหารนี้สำเร็จได้ แต่เราไปมองว่าสิ่งที่มันเป็นวัตถุดิบที่จะเอามาทำอาหาร วัตถุดิบที่ทำอาหาร เราก็ไปเก็บเอาวัตถุดิบมาทำอาหาร ก็มาตั้งไว้บนเตา แต่มันไม่มีไฟ ไม่มีสัมมาสมาธิที่อุณหภูมิจะทำให้อาหารนั้นสำเร็จขึ้นมาได้

เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา มันจะเอามาเทียบมาเคียงกันนะ ถ้าคนเกิดภาวนาจนจิตสงบ แล้วเกิดใช้โลกุตตรธรรม โลกุตตรปัญญา เกิดจากภาวนามยปัญญา มันจะรู้ได้

ธรรมกับโลก ถ้าจิตมันไม่บอปปี้เสียอย่างเดียวนะ มันไม่ต้องมีใครบอก ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก ถ้ามีคนบอกอยู่ เรายังไม่รู้จริง แต่ถ้าวันไหนมันเกิดจริงขึ้นมา เราารู้จริงขึ้นมานี้ต้องใครบอก ก็มันเห็น มันรู้ มันเห็น มันจับ มันต้อง ใครจะบอก นี่ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก

ครูบาอาจารย์ของเราถึงมีความมั่นคงนะ ความมั่นคงในธรรม ความมั่นคงในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตไม่บอปปี้ แต่ถ้าจิตมันบอปปี้โดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เราก็ต้องอาศัยข้อวัตรปฏิบัตินี้เป็นเครื่องดำเนินไป ข้อวัตรปฏิบัตินี้เราเกาะไว้อย่าทิ้ง

เวลาหลวงตาท่านตรัสธรรมที่วัดคอยธรรมเจดีย์ เวลาทำลายโลกธาตุ ทำลายโลกธาตุนะ พลิกฟ้าคว่ำดินจบนี้ ท่านจะสอนใครได้ ท่านจะสอนใคร แต่เวลาท่านพิจารณาของท่าน “แล้วเรารู้ได้อย่างไร? อ้อ! เรารู้ได้ เราเดินมาจากข้อวัตรปฏิบัติ หลวงปู่มันท่านย่า ท่านย่า ท่านขย่า ท่านพยายามป็นขึ้นมาจากข้อวัตรปฏิบัติ”

เห็นไหม ข้อวัตรปฏิบัติกับหลวงปู่มัน ตั้งแต่จัดอาหารให้ ตั้งแต่จัดที่นอน ตั้งแต่อะไร เวลาจะผิจะถู หลวงปู่มันจะย่ำๆ ย่ำเพื่อให้หูตามันสว่างขึ้นมา เวลาที่ท่านได้มา ได้มาเพราะอะไร ได้มาเพราะข้อวัตรปฏิบัติ

ฉะนั้น เวลาท่านทอดธุระ ท่านบอก “อิม! เรามาได้อย่างไร? เรามาด้วยข้อวัตรปฏิบัติ”

ฉะนั้น เวลาท่านสั่งสอน ท่านถึงเข้มงวดเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ ถ้าจิตใจเรายังไปเบี่ยงเสีย เราต้องอาศัยข้อวัตรปฏิบัตินี้เกาะไป แล้วเวลาทำข้อวัตรขึ้นมา เห็นไหม ถึงเวลาเราต้องทำข้อวัตรนี้ มันก็น่าเบื่อ ทั้งเหนื่อย ทั้งล้า ทุกอย่าง น่าเบื่อหมดเลย จิตใจมันจะไม่ทำ เราก็ต้องบังคับให้มันทำ เพื่อความเสมอต้นเสมอปลาย

เห็นไหม คุณกัปปาสี เวลาเขาได้ความสด เขาจะไปแข่งขัน เขาจะได้รับความสดของเขาพักหนึ่ง เวลาเขาเริ่ม ถ้าเขาพิตมาไม่คืนะ บั่นปลายของการแข่งขัน เขาจะโคนบี้ โคนบี้จนแพ้ไปตลอด นี่ก็เหมือนกัน ในการปฏิบัติเรานี้ะ เราอาศัยข้อวัตรปฏิบัติ แล้วอาศัยความสม่ำเสมอ นี่เราได้ความสด แล้วอย่าท้อแท้ ถ้าท้อแท้นะ เราได้ความสดไม่กี่วัน สูดท้ายแล้วเราก็ต้อแท้ แล้วเราก็ต้อ “เมื่อไหร่มันจะเป็นไป เมื่อไหร่...” นี่เราไม่มีความสม่ำเสมอ

การปฏิบัติสม่ำเสมอจะทำให้เราเห็นจริง การปฏิบัติสม่ำเสมอ เห็นไหม จิตใจเราต้องอาศัยข้อวัตรปฏิบัติไป ถ้าจิตใจยังฟุ้งไม่ได้เกาะข้อวัตรไว้ มันท้อแท้ มันเหนื่อยหน่าย มันทุกอย่าง เพราะกิเลสมันไม่ยอมทำอะไรเลย มันไปเบี่ยงเสีย มันบอดมันไปของมัน แต่เพราะมีคุณธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา ร่มโพธิ์ร่มไทร อาศัยสิ่งนี้เป็นการหล่อเลี้ยงหัวใจ แล้วยื่นหลักให้ได้ประพฤติปฏิบัติให้ได้ เพื่อให้ใจของเรามันพ้นจากความบอคใบ้เอวัง